

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Epistolarvm Innocentii III. Romani Pontificis Libri Vndecim

Innozenz <III., Papst>

Parisiis, 1682

Mariæ Illlvstri Reginæ Aragonum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-20020

» quàm privilegiis ac instrumentis fuisset fe-
 » re per biennium disputatum, tandem par-
 » tes volentes parcere laboribus & expensis,
 » nostro se præcisè commiserunt arbitrio,
 » promittentes sub pœna centum librarum
 » Perusinarum nostro parere arbitrio in qua-
 » stione prædicta. Nos autem utriusque par-
 » tis voluntate diligentius indagata, & intel-
 » ligentes quo qualibet partium foret con-
 » tenta, à voluntate partium in nullo ferè
 » vel modico discordantes, tale duximus ar-
 » bitrium promulgandum. Videlicet quòd
 » Episcopus Spoletanus in sancti Petri de
 » Azano, sancti Petri de Flaminiano, sancti
 » Clementis de Matilia, sancti Nicolai de
 » Nera Ecclesiis reservato jus episcopale &
 » habeat & possideat, nec unquam sibi su-
 » per hoc à monasterio Saxivivi quæstio re-
 » feratur; juris patronatu in eisdem Eccle-
 » siis monasterio reservato. Item præcipimus
 » quòd monasterium Saxivivi restituat Epif-
 » copo Spoletano centum libras Lucanæ
 » monetæ, in quibus idem Episcopus prop-
 » ter suam contumaciam monasterio fuerat
 » condemnatus. Omnes verò reliquas Eccle-
 » sias enumeratas superius cum possessioni-
 » bus & Capellis suis, oblationibus, decimis,
 » primitiis, mortuariis, visitationibus, pro-
 » curationibus, institutione Clericorum, &
 » correctione ipsorum, & aliis pertinentiis
 » suis adjudicamus monasterio Saxivivi, in-
 » hibentes Episcopo Spoletano ne de cete-
 » ro in prædictis Ecclesiis ac earum clericis
 » & aliis pertinentiis suis ratione episcopalis
 » juris sibi audeat aliquid vendicare vel pe-
 » tere, sed pleno jure ad prædictum perti-
 » neant monasterium in futurum. Actum
 » Laterani in palatio Domini Papæ, præ-
 » sentibus Nucерino & Colimbriensi Episco-
 » pis & aliis quampluribus Clericis, præsen-
 » tibus etiam Rainaldo Vicedomino Spole-
 » tanæ Ecclesiæ & magistro P. Spoletano
 » Canonico, & consentientibus, anno ab in-
 » carnatione Domini millesimo cccxiii.
 » pontificatus verò Domini Innocentij Pa-
 » pæ III. anno quintodecimo, septimode-
 » cimo Kal. Ianuarij. Hoc autem omnibus
 » notum fieri volumus, nos ab utriusque Ec-
 » clesiæ Capitulo specialiter litteras recepif-
 » se se ratum habituros arbitrium sive con-
 » cordiam per nos factam. Nulli ergo &c.
 » confirmationis &c. usque incursum. Da-
 » tum Laterani x. Kal. Februarij, pontifi-
 » catus nostri anno decimoquinto.

MARIÆ ILLUSTRÆ REGINÆ
Aragonum.

N Ovit ille qui est testis in cœlo fide-
 lis, cui omne cor patet, & nullum
 latet secretum, quòd in causa matrimonij
 quæ inter te ac carissimum in Christo fi-
 lium nostrum Petrum illustrem Regem
 Aragonum virum tuum diutius noscitur
 agitata, via regia semper incessimus, nec
 ad dexteram declinavimus vel sinistram.
 Quod teste conscientia in causis facimus
 universis quæ ad nostrum perferuntur exa-
 men; cum illius vices disponente ipso
 exerceamus in terris qui justus & justitiam
 diligens, sine acceptione judicat persona-
 rum, nec ignoremus legis divinæ manda-
 tum, quo habere pondus & pondus, men-
 suram & mensuram, quorum utrumque
 apud Deum est abominabile, prohibemur,
 & æqua lance causas & merita pensare
 præcipimur singulorum. Licet igitur inter
 alios mundi Principes prædictum Regem,
 sicut opera ipsa declarant, amplexemur
 specialis dilectionis affectu, & ad personæ
 ipsius honorem & commodum aspiremus,
 ubi tamen ad judicij pervenitur examen,
 in quo nec respicere pauperem nec poten-
 tis vultum honorare permittimur, nullam
 ei vel alij gratiam facere possumus aut de-
 bebemus; & maximè ubi agitur de matrimo-
 nij sacramento, quod ante peccatum in
 paradiso à Domino institutum, præter
 propagationis humani generis fructum, il-
 lud ineffabile sacramentum, conjunctionis
 Christi videlicet ad sanctam Ecclesiam,
 Dei ad fidelem animam, & ipsius verbi ad
 humanam naturam, noscitur figurare,
 Apostolo attestante, qui de bono matrimo-
 nij agens inquit: *Ego autem dico, mag-
 num in Christo & Ecclesia sacramentum.* Du-
 dum igitur cum idem Rex matrimonium
 contractum inter te ac ipsum proponeret
 se habere suspectum, pro eo quòd tu fe-
 rebaris maritum alium habere superstitem,
 videlicet nobilem virum Comitem Conve-
 narum, ac idem Rex priùs carnaliter mu-
 lierem quandam cognoverat te ipsam con-
 sanguinitatis, ut dicebatur, linea contin-
 gentem, & super hoc conscientia ac salu-
 ti suæ consuli postularet, causam bonæ
 memoriæ Pampilonensi Episcopo & Petro
 de Castronovo & fratri Radulpho mona-
 chis Fontisfrigidi, qui duo tunc erant
 apostolicæ sedis Legati, nos meminimus
 commississe. Coram quibus cum his fuisset
 super duobus præfatis articulis per par-
 tum procuratores legitimè contestata,
 nobili viro Hugone de Turrerubea confan-

Epist. 227.
 De causa di-
 vorij
 Vide Guiliel. de
 Pado-Laur. 6.
 11.

guineo Regis tunc matrimonium, ut dicitur, acculante, Legatis eisdem iterim ab hac luce subtractis, & Episcopo pro suis & Ecclesie sue negotiis apud sedem apostolicam occupato, causam ipsam venerabilibus fratribus nostris Narbonensi Archiepiscopo, tunc Cisterciensi Abbati, & Vticensi apostolicæ sedis Legatis, ac Regensi, tunc officio legationis fungenti, Episcopis duximus committendam sub ea forma qua præfato Pampilonensi & suis conjugibus fuerat antè commissa, nullo in posterioribus litteris addito vel mutato; ut videlicet si appareret legitimus accusator, causam convocatis partibus audientes, eam, si de partium voluntate procederet, sine canonico terminarent, alioquin gesta omnia fideliter conferentes, ea nobis sub suarum testimonio transmitterent litterarum, præfigentes partibus terminum competentem quo per procuratores idoneos nostro se conspectui præsentarent iustum Deo auctore iudicium recepturæ. Te igitur ac eodem Rege, sicut ex actis intelleximus, personaliter in ipsorum iudicium præsentia constitutis, Rex proposuit memoratus quod tu sibi de iure sociari non poteris fœdere maritali; tum quia carnaliter consanguineam tuam antè cognoverat, ex quo sequebatur te sibi fore affinitate conjunctam; tum quia dicto Comiti Convenarum adhuc supersitui fueras in Ecclesie facie matrimonialiter copulata, per quod constabat te cum ipso contrahere nequivisse, cum ab eodem Comite separata per iudicium Ecclesie non fuisses. Tu verò ibidem fuisti absolutè confessus quod revera patre tuo vivente ac procurante contraxeras cum Comite memorato; sed adjecisti quod huiusmodi matrimonium de facto contractum fuerat, non de iure, cum idem Comes tibi esset consanguinitate pariter & affinitate conjunctus, & insuper duas haberet uxores tempore quo tecum noscitur contraxisse, ad quæ probanda tibi dari terminum postulasti. Et licet fuerit ex Regis parte responsum quod tuæ super hoc exceptiones recipi non debebant donec esses præfato Comiti, cum quo te contraxisse confessus fueras, restituta, nec ipse exceptionibus tenebatur huiusmodi respondere, ad ultimum tamen ita fuit de partium voluntate provisum, ut scilicet salva Regi exceptione seu replicatione prædicta, utriusque partis probationes super præmissis articulis auderentur. Postmodum B. Aimerij, quem Rex procuratorem in negotio constituerat

memorato, de consensu Regis tria se obtulit probaturum, scilicet matrimonium prius fuisse contractum inter te ac Comitem Convenarum, & matrimonium, si quod fuit inter eundem Comitem & G. filiam A. de Barca, fuisse iudicio Ecclesie separatim antequam te sibi Rex idem matrimonialiter copulasset, & filiam Comitis Bigoræ uxorem quondam Comitis antedicti fuisse prædicto Regi consanguinitate conjunctam. Et sic terminus fuit partibus assignatus, facta promissione hinc inde quod alias dilaciones non peterent ad proponendum aliud vel probandum. Cùmque partes termino constituto in duorum iudicum prædictorum præsentia, tertio literatorie suam excusante absentiam, convenissent; tu proponens te infirmitate gravatam testes tuos medio tempore producere nequivisse, dilaciones alias postulasti, quas licet dictus procurator Regis assereret tibi non esse ullatenus concedendas, pactionem factam de non petendis dilacionibus allegando, ac super hoc fuisset diutius disputatum, tandem de consensu partium concessa fuit sub præfata conditione seu pactione dilatio & terminus assignatus; ad quem cum venisset R. procurator tuus, ac rursus dilaciones alias postularer, dicto procuratore Regis eas tibi non debere concedi omnimodis contendente, iudices ad Montepessulanum unà cum ipsis procuratoribus accesserunt, ut ibi te præsentem negotium tractaretur; ubi cum super dandis vel non dandis dilacionibus fuisset à partibus diutius litigatum, tandem dicto procuratore Regis adhibente consensum, iudices sub conditione præmissa dilaciones alias concesserunt, locum & terminum partibus assignantes. Porro partibus præfixo termino in iudicium præsentia constitutis, te absente, tuo tamen procuratore præsentem, procurator Regis de novo proposuit quod dictus Convenarum Comes ipsum Regem consanguinitatis linea contingebat, per hoc inter te ac ipsum probare aliam affinitatem intendens; super quo quamquam lis minimè contestata fuisset, & convenisset, ut dictum est, inter partes quod aliquid de novo proponere non deberent, iudices tamen testes, qui nequaquam juraverant nisi super illis duntaxat articulis super quibus lis fuerat contestata, recipere præsumperunt. Super quo de ipsorum prudentia non possumus non mirari, etsi procurator Regis coram nobis multipliciter conatus fuerit demonstrare in hoc articulo legitime fuisse pro-

cessum. Demum cum probationibus & allegationibus fuisset renuntiatum hinc inde, licet tu quod non opponeres appellationis obstaculum juramento præfinito promissis, quia tamen facultas à nobis sententiam audiendi, si malles, in nostris tibi fuerat litteris reservata, uti volens beneficio earundem, humiliter postulasti ut ad nos causa remitteretur instructa, præfixo partibus terminis competenti. Cujus petitione, sicut jus exigebat, admisa, dicti iudices acta omnia, prout à nobis in mandatis acceperant, ad nos sub sigillis suis fideliter transmiserunt. Cum ergo tu & dilectus filius magister Columbus procurator Regis, vir utique litteratus, providus, & fidelis, ac de sollicita diligentia & diligenti sollicitudine in eodem negotio habita merito commendandus, propter hoc ad nostram præsentiam venissetis, causam in consistorio publico solemniter examinavimus & attentè. His igitur quæ à partibus prudenter, subtiliter, ac fideliter tam super actis in præsentia iudicum prædictorum quam coram nobis fuere proposita diligenter auditis & subtili examinatione discussis, quia nobis constat evidenter quod Comes Convenarum prædictus te in distantia tertij & quarti gradus consanguinitatis & affinitatis contingit, & idem Comes prius in conspectu Ecclesiæ cum nobili muliere Beatrice contraxerat, à qua non est probatum ipsum Ecclesiæ fuisse iudicio separatum, cum super proposito affinitatis articulo nihil contra te legitime sit probatum, de communi fratrum nostrorum consilio te ab impetitione Regis super iis quæ in iudicium fuere deducta sententialiter duximus absolvendam, te ex eo nequaquam ream esse perjurij decernentes quod causam instructam ad nostram remitti præsentiam postulasti; cum id, sicut est expressum superius, in nostris fuisset tibi litteris reservatum. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ diffinitionis infringere vel ei &c. usque contraire. Si quis autem &c. usque incursum. Datum Laterani xiv. Kal. Februarij, pontificatus nostri anno decimo quinto.

In eundem ferè modum scriptum est carissimo in Christo filio nostro Petro illustri Aragonum Regi. Novit ille qui est testis in cælo fidelis &c. usque in nostris sibi fuisset litteris reservatum. Monemus igitur serenitatem tuam, rogamus, & obsecramus in Domino, celsitudini tuæ nihilominus ex animo consulentes quatenus non molestè susti-

Tom. II.

nens nec admirans quod tibi non detulimus contra Deum, sed potius cogitans quod non tam tuæ curavimus voluntati consulere quam saluti, ac ideo nostris acquiescens consiliis, quæ tibi semper utilia extiterunt, Reginam eandem in plenitudine gratiæ regali admissam benignè recipias & maritali affectione pertractes; præsertim cum filium susceperis ex eadem, & sit mulier Deum timens, multa prædita honestate. Vnde pro certo speramus multa ex ipsius consortio, maximè si ad Deum respectum habens, ipsam sicut Reginam honorificè ac decenter tractaveris, serenitati tuæ commoda proventura; cum vir etiam infidelis per fidelem mulierem salvetur, Apostolo attestante. Alioquin nec tu videreris à principio motæ litis tuam, prout asserebas, voluisse sanare conscientiam, sed potius fauciare; nec nos, quantumcunque tuæ deferre sublimitati velimus, quod Deus conjunxit humana sustineremus præsumptione sejungi. Denique noveris nos venerabilibus fratribus nostris Carcassonensi, Avinionensi, & Aurasiensi Episcopis per nostras dedisse litteras in mandatis ut si nostrum super hoc, quod non credimus, neglexeris adimplere mandatum, ipsi te ad id per censuram ecclesiasticam sublato appellationis impedimento compellant. Datum ut supra.

In eundem ferè modum scriptum est super hoc eisdem. Novit ille &c. usque fuisset litteris reservatum. Vnde serenitatem regiam rogandam duximus & monendam, per apostolica scripta mandantes, celsitudini ejus nihilominus ex animo consulentes, quatenus non molestè sustinens nec admirans quod ei non detulimus contra Deum, sed potius cogitans quod non tam ejus curavimus voluntati consulere quam saluti, ac ideo nostris acquiescens consiliis, quæ sibi semper utilia extiterunt, Reginam eandem in plenitudinem gratiæ regali admissam benignè recipiat & maritali affectione pertractet; præsertim cum filium susceperit ex eadem, & sit mulier Deum timens, multa prædita honestate. Vnde pro certo speramus multa ex ipsius consortio, maximè si ad Deum respectum habens ipsam sicut Reginam honorificè ac decenter tractaverit, serenitati ejus commoda proventura; cum vir etiam infidelis per fidelem mulierem salvetur, Apostolo attestante. Alioquin nec ipse videretur à principio motæ litis suam, prout asserbat, voluisse sanare conscientiam, sed potius fauciare; nec nos, quantumcunque ei

XXxx ij

deferre velimus, quod Deus conjunxit humana sustineremus præsumptione sejun-
gi. Ideoque fraternitati vestræ per apo-
stolica scripta mandamus quatenus si Rex
ipse nostrum super hoc, quod non credi-
mus, neglexerit adimplere mandatum,
vos ipsum ad id per censuram ecclesiasti-
cam sublato appellationis obstaculo com-
pellatis. Quod si non omnes &c. duo ves-
trum &c. Vos denique, fratres Episcopi,
super vobis ipsis &c. Datum ut supra.

LITTERÆ AD DOMINVM
Papam missæ per Petrum Bermundi
dominum de Andusia.

Epist. 225.
De negotio Co-
mitis Tolosa-
ni.

SANCTISSIMO in Christo Patri & Domino suo
specialissimo Innocentio Dei gratia summo
Pontifici Petrus Bermundi filius Bernardi de An-
dusia, Dominus de Salve, obediens & de-
votissimus Miles ejus, salutem & omnimodæ de-
votionis affectum. Cum nos & progenitores no-
stri homines speciales simus sanctæ Ecclesiæ Ro-
manæ, terramque nostram pro majori parte te-
neamus ab ipsa, certum censum debentes, & sem-
per fuerimus obediens & devoti eidem, firmiter
credimus & speramus, omni scrupulo dubitationis
amoto, quod sanctitas vestra velit omnia jura no-
stra servare illæsa. Noverit igitur paternitas ves-
tra, Pater sanctissime, quod nos in uxorem ha-
bemus quandam filiam Comitis Tolosani, præter
quam idem Comes legitimam prolem non habet.
Vnde terra dicti Comitis ad nos meliùs quàm he-
redem alium de jure noscitur pertinere. Vestram
itaque beatitudinem quanta possumus humilitate
deprecamur quatenus Raimundum filium memora-
ti Comitis Tolosani ad preces vel potius ad frau-
des alicujus supplicantis, immo supplicum Eccle-
siæ postulantis pro ipso nullatenus instituat her-
edem, si placet, nec eum, quod non sit, sicut
legitimum habeatis. Nam durante matrimonio le-
gitimo inter matrem uxoris nostræ ac sepelatum
Comitem ex superinducta sibi attingente in ter-
tio gradu eum ipse Comes suscepit, scientes quod
non tantummodo jus nostrum periret in institutio-
ne illius, verum etiam illa eadem novella planta-
tio fidei orthodoxæ, quæ per Dei gratiam & ves-
tram providam sollicitudinem sollicitamque pro-
videntiam necnon & devotionem fidelium, qui
ad vindicandam injuriam Christi de diversis mun-
di climatibus arma sumperunt in nostris partibus,
videlicet provincia Narbonensi, pullulare incepit,
suffocaretur penitus, & essent novissima prioribus
longè pejora. Quicquid autem vestra sanctitas
super his duxerit statuendum, nos sumus semper
parati vestris & Ecclesiæ per omnia & in omnibus
obtemperare mandatis. Præterea benignitatem
vestram volumus non latere quod Christianissimum
vitum Doninum Simonem Comitem Montisfor-
tis, tum obtentu gratiæ vestræ, tum suæ intuitu
probitatis, & longæ familiaritatis contractu cum
ipso antequam ad partes nostras veniret, curavi-
mus & curamus sincerè diligere ac honorare in
omnibus & habere ut verum & carum amicum.
Datum Andusie in vigilia beati Thomæ.

VERCELLENSI EPISCOPO
apostolicæ sedis Legato, & Archidiacono
Pergamensi.

ORAM dilecto filio nostro Angelo san-
cti Adriani Diacono Cardinale
quem magistro B. procuratori Præposito &
quorundam Canonicorum plebis de Bri-
pio & Sal. clerico concessimus auditorem,
idem proposuit procurator quod cum
idem Sal. litteras quasdam sub nomine no-
stro confectas tam ipsis quàm quibusdam
executoribus pro assequendo ejusdem Ec-
clesiæ beneficio præsentasset, idem Præ-
positus & Canonici litteras ipsas habentes
de falsitate suspectas, eas ad nos per pro-
prium nuntium destinarunt: quarum fal-
sitate comperta, dilectis filiis Archipresby-
tero de Nembro & conjudici suo dedimus
in mandatis ut tam impetratorem quàm
idem qui fuerat usque eis punirent secundum
constitutionis tenorem quam edidimus ad
falsariorum malitiam confutandam; qui
mandatum nostrum fideliter exequentes,
dictum S. ab officio & beneficio perpetuò
privaverunt. Propter quod idem apostoli-
cam sedem appellans, non expectato ter-
mino qui fuerat ad proseguendam appel-
lationem præfixus, ad Abbatem sancti
Celsi & ejus conjudicem nostras litteras
impetravit: qui ejusdem Præpositi legiti-
mis exceptionibus non admissis, dictorum
judicum sententiam post appellationem ad
nos legitime interpositam infirmavit.
Postmodum verò Archipresbytero Perga-
mensi & ejus conjudicibus dedimus in man-
datis ut nonobstantibus litteris ad Abba-
tem sancti Celsi & ejus conjudicem per S.
memoratum obtentis, præfatam Archi-
presbyteri de Nembro & conjudicis sui
sententiam confirmare vel infirmare cura-
rent, sicut de jure cognoscerent facien-
dum. Qui causæ meritis plenius intellectis,
eandem sententiam confirmarunt; à quo-
rum processu idem S. vel non appellavit
omnino, vel appellationem suam non fuit
infra tempus legitimum prosecutus. De-
mum bonæ memoriæ Gerardus Albanen-
sis electus apostolicæ sedis Legatus, ad cu-
jus præsentiam partes accesserant, termi-
num præfixit eisdem, quo cum causa suffi-
cienter instructa nostro se conspectui præ-
sentarent. Sed nuntio Præpositi ab Eccle-
siæ hostibus in itinere præpedito, dictus S.
ad Cancellarium Mediolanensem & ejus
conjudices litteras reportavit, qui pro eo
iniquam post appellationem ad nos legi-
time interpositam sententiam protulerunt.